

ZSOLTÁROSKERT

IX. évfolyam 7. szám.

HITÉPÍTŐ FOLYÓIRAT.

1942. július.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, ahová a lap
szellemi részét illető közlemények és a lap
előfizetési díja küldendő:

Kolozsvár, Horthy út 53. Ref. Lelkészi Hivatal
Megjelenik minden hónapban.

Felelős szerkesztő és kiadó:

BIRÓ MÓZES

Társszerkesztő:

BIRÓ MÓZESNÉ

Előfizetés egy évre 2 Pengő. Egy szám 20 fill.

A Zsoltároskert folyóiratra előfizetési díját 72.389
számu csekkklapon küldheti be mindenki.A csekkklapon küldött pénz mentes a 10 fillér kéz-
besztési díj fizetése alól. Kérjük szépen a 72 389 számú
csekkklapot kéni és használni a postán.

Ha nem veszitek szívetekre.

„Most azért néktek szól ez a parancsolat,
ti papok!

Ha meg nem hallgatjátok és ha nem ve-
szitek szívetekre, hogy dicsőséget adjatok az
én nevemnek, azt mondja a Seregeknek Ura:
átkot bocsatok reátok, és elátkozom a ti ál-
dásotokat; bizony elátkozom azt, ha nem
veszitek szívetekre!

Imé, én megrontom a ti vetni való mago-
tokat, és szemetet szórok arcáitokba a ti
ünneplésteknek szemetjét, és abhoz hordanak
ki titeket.“

(Malakiás próféta 2. r. 1—3. v.)

A legtöbb ember „nagyszerű írásmagyarázó“ is
együttal. A Szentírásból sok mindenre tud kádenciát
mondani. A fenti Ige sem ismeretlen előtte. Hogy
is volna ez ismeretlen, hiszen ez „a papokra“ vo-
natkozó kádencia!

Vannak azonban olyan emberek is, akik a Szent-
írást nem azért olvassák, hogy abban szüntelen csak
másokra nézve találják meg a megfelelő kádenciát,
hanem saját maguk számára olvassák azt. Az ilyen
ember azonnal megérzi a fenti Igében is az Ige
üzenetének egyetemes voltát. Azt, hogy ez az Ige
nem csak a papi diplomás emberekhez szól, hanem
minden emberre nézve parancs, akinek szívébe Isten-
től a hit ajándéka adatott. Ez az egyetemes papság
krisztusi elve. Mert hiszen pappá nem az ordináció
ceremóniái folytán lesz az ember, hanem a Krisztus
szentlelkének ajándékából. Csak a Szentlélek által ad-
atik „mennyei látás“ az embernek arra nézve, hogy
világosan tudja, értse pl. Isten parancsát a fenti Igé-
ben. Mi ez a parancs? — Az, hogy: *hirdetessék* az
Ige, *az élő Ige, általam, életem által tisztán, ele-
gyítetlenül.* Az az Isten parancsa a fenti Igében, hogy
Krisztust feltétlenül ismerje meg minden lélek, és
Krisztus által a Krisztusban magát kijelentő Istent!
Az a parancs, hogy *én hirdessem* ezt az Igét, és
hogy *én tisztán* hirdessem ezt az Igét mindenkor úgy
a templomban, mint a közélet forgatagában, fürge-
tegében, de legeslegkivált hirdessem ezt az Igét meg-
szentelődött életemmel *az otthonom körében, a csalá-*
lódomban is!

Isten azt mondja, hogy ezt a parancsát *szí-*
vemre vegyem! — Mit jelent ez? — Azt jelenti,
hogy Isten kívánja, hogy én szüntelenül azért tu-
sakodjam, hogy miképpen tudhassam én ezt az Igét
mindennél világosabban és nagyobb erővel hirdetni!?

Mennyire meglátszik az, hogy ha valaki valamit
a szívére vett! Például *bánatot* vett valaki a szívére,
vagy a *bosszúsomj* van a szívére, vagy a *földi-*
gazdagság vágya, vagy a *testiség öröme!* Találkozunk
a barátunkkal, akinek bánat feküdte meg a szívet;
szinte a köszönéssel egyszerre kérdezzük meg tőle,
hogy: „miért búsulsz“, anélkül, hogy a bájáról bár-
mit is tudnánk; vagy olyan emberrel kell együtt
lennünk, akinek bosszúsomj van a szívére s ösztö-
nösen megírtózkodunk tőle, menekülni szeretnénk a kö-
zeleiből, ugyanígy mindnyájan tudjuk, hogy a földi
meggazdagodás vágya fősvénnyé, a testiség öröme
ledérré teszi az embert.

Isten azt mondja, hogy *vegyem szívemre* paran-
csát, hogy: *dicsőséget adjak az Ő nevének!* Vajjon
meglátszik-e rajtam, hogy én Istennek e parancsát
szívemre vettem? Miben, hol, mennyiben látszik ez
meg rajtam? Milyen a család életünk? Milyen az
emberekkel való érintkezésünk? Hiszen aki *szívére*
vette Istennek e parancsát, az a *családjában* nem
„akárhogy“ él, hanem ott mindent e parancs határoz
meg; az ilyen helyen rendje van a naponkénti csa-
ládiistentiszteletnek és idő is jut reá; az ilyen helyen
legfontosabb ügye a családnak az, hogy igaz evan-
géliumi hitét a gyermekek is örökségül kapják; az
ilyen ember hitéért, Krisztusáért minden áldozatra
örömmel kész! Az ilyen ember az embertársaival való
érintkezésében szelíd, alázatos, de nem megalkuvó hite
rovására, az ilyen ember őszinte lelkű és a ravasz-
ságot nem ismeri. A *nemzet közösségében* pedig az
ilyen ember önfeláldozó lelkű, aki mindenkiért imád-
kozni és áldozni szokott, mert a másik embert mint
családtagját megbecsüli és komolyan szeretni igyek-
szik. Életprogramja pedig ez az Ige: „*azért akár*
esztek, akár isztek, akármit cselekesztek, mindent az
Isten dicsőségére miveljétek!“ (I. Kor. 10. r. 31. v.)

Biró Mózes

200 holdat örökölt a debreceni református egyház.

Huba Gyula államrendőrségi detektív elhunyt fe-
lesége végrendeletileg 300.000 pengő értékű földbir-
tokot hagyományozott a debreceni ref. egyházra az-
tal a kikötéssel, hogy a birtok jövedelméből alapít-
ványt létesítsenek s az alap kamataiból a debreceni
ref. Kollégium egyik tanulóját segélyezzék, illetőleg
iskoláztassák, felekezeti különbségre való tekintet nél-
kül.

(Tiszántúl.)

Oroszországi képek

Irta: Dr. vitéz Bogár János tábori főlelkész, az ukrainai magyar csapatok protestáns vezető-lelkésze.

Tábori posta: 113/100.

A nyomorúság földje. Az első benyomás, ami itt, ezen a földön szíven üt bennünket — az a szörnyű nyomorúság és hangtalan, rongyos szegénység, ami talán a világ egyetlen más tájékán sem tapasztalható ekkora mértékben. Igaz, háború van. Még pedig szörnyű és kegyetlen mérkőzés, amilyenhez foghatót még alig látott ez a világ. De azért mégis meglepő, hogy itt senkinek sincs semmije. Szinte kétségbeejtő és fekete talány, hogy itt miből élnek az emberek. Nehéz őket őszinte vallomásra bírni. Nem mernek, vagy nem igen akarnak nyilatkozni. Bízalmatlanok mindenkel szemben. Pedig bennünket, magyarokat, általában szeretnek. Mert mi segítünk rajtuk, ahol csak tudunk. Mindenüket eladogatták már, amijük még megmaradt, hogy éhen ne haljanak. És ezeknek árából tengetik napról-napra az életüket. Ezen a földön már annyiszor dúlt végig háború, hogy ők maguk sem tudják hányszor. Nincs szomorúbb látvány annál, amikor egy 100 km.-nyire levő olyan nagyobb mezővároskába visz az autó bennünket, ahol még lehet venni valami enivalót és végig az egész úton jövő-menő rongyos és csöndes, batyuzó karavánt lát az ember, amint egy hét leforgása alatt teszik meg az utat oda-vissza és háton, vagy maguk után húzott kiskocsikon, cipelik zsákokban az enivalót. Éjjel az útszélen alszanak. Anyák a keblükön viszik kicsi porontyaikat, hátukon a batyut, a szoknyájukba pedig 2—3 kisebb gyerek kapaszkodik és 3 nap oda, 3 nap vissza, menni kell nekik, hogy éhen ne pusztuljanak. Tílalom ellenére is nem tudja az ember megállni, hogy ha van hely, föl ne vegyen egy-egy ilyen glóriás-homlokú, rongyos anyát, porontyaival együtt és vigye őket, amilyen messze csak lehet.

A pékműhelyek előtt sokszor lehet látni az éhségtől összeesett öreg embereket és öregasszonyokat, amint az üzlet lépcsőjén elnyúlva, összeesve, fehér, fakó arccal próbálják ott helyben, rögtön majszolni a fekete, korpás, ukrán kenyeret, amihez talán utolsó rongyuknak az eladása árán jutottak. Én sohasem tudom megállni, hogy egy-egy márkát erőtelen, vékony ujjai közé ne dugjak ezeknek a halálra váltaknak, akiknek talán már senkijük sincsen. Mondogatják is alig hallható hangon:

— Panye, panye, spassziva... (Uram, uram, köszönöm...)

Ha vasúton utazik az ember, a legfeltűnőbb az, hogy sehol sem füstöl a kémény. Ezek talán sohasem főznek. Nincs, amit főzzenek...

Érdekes, hogy azért mégis olyan szépek és egészségesek a gyerekek. Úgy látszik, hogy nagyon szerethetik a gyerekeket. Ezek a kis rongyos-muszkák ismerték fel leghamarabb a magyar uniformist. Különösen bennünket, a tisztet tartanak nyilván. Ha valahol meglátnak bennünket, már jönnek messziről és kunyerálnak, de úgy, hogy sohasem lehet megharagudni rájuk, a kis útonállókra; annyi bájjal és olyan mosolyogva tudnak kérni:

— Pánye, dáj bonbon... (Uram adjál cukrot...) A világnak sem volna talán annyi cukra, amennyit ezek el ne tudnának kérésigélni. Ha van, kapnak. Mi nem is eszünk, csak ezeknek többet adhassunk. Ha nincs (és sajnos, elég sokszor nincs), akkor bizony, szemrehányó, durcás tekintettel veszik tudomásul a lakonikus választ és szelid biztatást:

— Zaftra... (holnap). Sokszor nem nagyon bíznak az ígéletben...

...A falusi férfiak általában sötét tekintetűek és bízalmatlanok. Pedig csak a partizánoknak van oka félni a katonaságtól. Lehet, hogy talán az átélt szenvedések miatt látjuk ilyennek az arcukat. De mosolyogni ritkán lehet őket látni. Az apró, kis muszka lovacskákat — az alól szűk, felfelé kitáguló kocsijukba fogva — egyhangúan kocognak el mellettünk az útszélen. De érdekes megfigyelni azt is, hogy ezek nem bántják az állataikat. Csak inkább a gyeplőszárral igazgatják azokat.

Az asszonyok és lányok, a téli hidegben, kissé furcsán néztek ki nagy halina csizmaikban, de a hideg megszűntével (különösen a városiak) kezdenek egészen európai módon öltözködni. Ezeken is látszik azonban a kopott és vegyes elegancia. Sajnos, nincs és nem is igen volt nekik mibe öltözködni. Az ukránok között elég sok csinosarcú lányt és asszonyt lehet látni. Itteni katonáink közül már vagy harmincan álltak elő olyan kéréssel, hogy szeretnének itt megnősülni. Hiába magyarázzuk nekik, hogy annyi szép magyar lány van odahaza, miért akarnak innen vinni maguknak idegen feleséget, ők csak kitanak elhatározásuk mellett. Legalább is egyelőre.

Persze, előbb a jelöltnek beutazási engedélyt kell szerezni. Ők azonban úgy gondolták, hogy csak bejelentik a tábori lelkészeiknek és azok máris esketik össze őket. És nehezen akarják megérteni, hogy itt semmiesetre sem köthetnek házasságot a hadművelleti területen, hanem csak odahaza. Amellett a menyasszony-jelöltek nagyrésze nincs még megkeresztelkedve sem. Különösen, akik már a bolsevizmus ideje alatt születtek.

A németek az ú. n. colchos-gazdálkodási rendszert részben megszüntették már az elfoglalt területeken és a földek egy részét tulajdonul adták az embereknek. Minden egyes körzetnek megvan a maga német ú. n. Sonders-führerje, gazdasági vezetője és az intézi a gazdálkodással kapcsolatos ügyeket. Ezek mindent elkövetnek, hogy műveletlen és vetetlen föld ne maradjon. Mindenütt serényen meg is indult már a munka. A háború miatt azonban még sokfelé lehet látni tavaly nyáron asztagba rakott gabonát, amelyet még most csépelnek és örölnek is mindjárt. Persze, kissé 'dohos a lisztje. Egyes vidékeken rengeteg szélmalomot lehet látni és azt hinné az ember, hogy valahol nálunk, az alföldön utazik végig, ha a fenyőerdők meg nem cáfolnák elmélázásunkat. A talaj általában termékeny és televényes a legtöbb helyen. Gazdag és bőven termő vidék lehetne ez, ha a háború nem zavarná a békés munkálkodást.

Az időjárás itt szörnyű szélsőséges. Legalább is nekünk, magyaroknak. Mi pl. nem vagyunk ilyen rettenetes hideg télhez szokva, amilyen itt van és itt volt. Heteken keresztül 40 fok körüli hideget mérünk január havában. De még március havában is voltak olyan hóviharak, hogy minden közlekedést megakadályoztak és lehetetlenné tettek. Én az elmúlt vi-

lágháborúban 2 telet töltöttem kint, mint fiatal 18-19 éves önkéntes és zászlós. De ez az itteni orosz tél mindnyájunkat igen megviselt. Még március végén és április első napjaiban is másodfokú fagyásos sérülteket kellett az egyik alakulatunktól kórházba szállítani. A hó pontosan május 1-ig tartott és még május havában is kellett fűteni. Június első napjaiban volt néhány szép napos idő, de az egész hónap egyébként esős, borús volt. Talán mindennap esett valami eső. A nyár pedig, az itteniek szerint, forró és perzselő. Kíváncsian várjuk, milyen lesz. És ez milyen meg-
lepetéseket tartogat a számunkra.

(Harangszó)

Levél Oroszországból.

UNGARN.

Nagytiszteletű *Bíró Mózes* ev. ref. lelkész úrnak,
Kolozsvár, Horthy Miklós-úti
ev. ref. lelkészi hivatal.

1942. júl. 14. Valahol Oroszországban.

Nagytiszteletű Uram!

Messze orosz földről küldöm üdvözetem. Idáig a jó Isten szerencsésen megóvott. Bízom benne, hogy továbbra is meg fog segíteni. Nehezen várom a hazai postát. Nagyon kérem írjon Kátóról, mi van vele és ha lehet álljon mellette. Anyagi helyzete hála a jó Istennek türehető. Hogy vannak otthon? Én hála a jó Istennek jól vagyok. Az ellátásunk nagyon jó, csak maguk hiányoznak. A bolsi paradicsomból látunk eleget, mentse meg a jó Isten tőle szép hazánkat. Írjon minél hamarább. Nehezen várom sorait. Szeretettel üdvözlöm: Fekete Károly tizedes. Tábori posta-száma: 257/74.

*

A Zsoltároskert olvasóit kérem, hogy hordozzák naponkinti imádságukban a harcmezőkön érettünk harcoló honvédtestvéreinket, s ezek között Fekete tizedest, aki minden áldozatra kész szívvel *önként* ment ki a harctérre — hazánkért!

(Szerkesztő.)

A belső arcvonalból:

Az elkallódó vidéki szegény magyar gyermekeket és elhagyott árva gyermekeket értesítjük:

A Kolozsvári-Hidelvei „**Vidéki Szegénygyermek**ek és **Árvák Otthona**” az arra reá szoruló gyermekek előtt az 1942—43. isk. évben is megnyitja kapuit Isten segítségével. **Adjuk hírül azoknak, akiknek erre az Otthonra szükségük van, hogy a jelentkezéssel senki el ne késsék.** A jelentkezéshez az illetékes lelkipásztor és tanító ajánlólevele, iskolai bizonyítvány és keresztlevél szükséges. Jelentkezni legkésőbb 1942. aug. 30-ig kell e címen: **Hidelvei Ref. Lelkészi Hivatal, Kolozsvár. Horthy-út 53. sz.**

Az Otthonnak ágyneműekre, bútorzatra, terményre van szüksége! **Segítetek!**

A róvott botok.

(Elbeszélés)

Történt egyszer, hogy határozatba ment: a templomot megújítják. Közadakozásból. Már, ahogy azt csinálják mindenfelé. Engem is felhívtak, hogy járuljak hozzá a költségekhez tehetségem szerint. Hát én biza megkötöttem magam. Hogy én nem és nem. Azért fizetem a képét, hogy abból teljék mindenre. Efféle újabb adózásra nem vagyok hajlandó. Aztán meg jó az a templom, úgy, ahogy van. Akinek nem tetszik, csináltasson jobbat, de a maga pénzén. Ne az enyémen. Jakab Pisti, a szomszédom, híres fősvény ember, igazat adott nekem. Bátorítottuk egymást, tüzeltük, hogy: „Ne hagyj Pisti!” „Ne engedj Ábris!” Hát mi nem is hagytuk aztán, nem is engedtük. Hiába békítgetett a kurátor, a tiszteletes úr is, mi csak nem adtuk be a derekunkat. A végén aztán megharagudtak az emberek s az egyik gyűlésen megszólaltak ám innen is, onnan is, hogy hát az ilyen istentelen, maguknakvaló emberek ne is adjanak, nem volna áldás rajta, de aztán be se is tegyék a lábukat a megújított templomba. Ugy-e? — futott el minket a mérge Pistivel — hát így állunk? S aztán hiába szólalt fel a tiszteletes úr a békesség érdekében, mi felálltunk, otthagytuk a gyűlést s hazamentünk. Forrt bennünk a mérge, annál inkább, mert éreztük, hogy bizony nincs igazunk, nem szépen viselkedtünk ebben a dolgban. De hát már ilyen az ember, rendesen akkor a legdühösebb, amikor nincs igaza. Mi aztán addig sugdolóztunk, pusmogtunk Pistivel, míg csak kisütöttük, hogy megállj falu, úgy itt hagyunk mi téged, mint a pinty. Mind a kettőnknek volt alkalmas földje itt kint az erdő alatt, nekiálltunk, házat, istállót, mi egyebet építettünk, s kiköltöztünk ide minden házunk népivel egyetemben. Hiába sírt az anyjuk, szegény nagyanyád, Isten nyugosztalja, — azt mondtam neki: Julis, vagy jössz velem, vagy maradsz, de nélkülem. Hát eljött szegény, mit tehetett volna.

Én aztán nem is jártam a falu felé se. Legfeljebb, amikor adót kellett fizetni. Máskor még sóért is nagyot kerültem s a szomszéd faluból hoztam, csakhogy az én falumba ne kellessék menni. Persze templomba se jártam. Más se — a házamból. Ahhoz a szomszéd falu igen messze volt. De minek is fárasztottam volna magamat, gondoltam. Van itt templom olyan, hogy ahhoz foghatót ember nem építhet. Csak ki kellett menni az erdőbe, a fák közé s elhallgatni csendes zúgásukat. Hallottam én már valahol, hogy a természet Isten igazi temploma s most lefoglaltam magamnak ezt a templomot. Jól éreztem magamat benne, hiszen azok a fák is Istent tisztelték, mint teremtmőjüket.

Hanem a Pisti szomszéd házába egyszer csak látogatni kezdtek a bajok. Először csak a tinaja kóborolt el s mire megtalálták, ott feküdt egy vízmosásban. Kitért a lába s már a döglegyek dongtak felette. Ott is földelték el, helyben. Nem volt már jó semmire. No de ilyen megtörténik mással is. Aztán az egyetlen leánykája betegedett meg s mert a szomszéd sajnálta a pénzt, amibe az orvos felhozatala került volna, hát a szép kicsi leányka meg is halt harmadnapra. A felesége nem tudta elviselni a leányka halálát, reá-ment az is a nagy búsulásban.

Végül őt magát is elérte a baj, vágás közben egy temérdek nagy fa reázuhan s kiszorította belőle a lelket. Mikor meghallottam a kiabálást, szaladtam ki a szolgálal, hogy hátha még segíthetek rajta, de már alig volt benne élet.

— Te, Ábris — nyögte szegény, amint a bes-telen nagy fatörzset megemeltük egy kicsit, hogy könnyebben legyen, — engem ugyan megbüntete az Isten.

Csak ennyit mondott s aztán két nagy könny-csepp hullott alá a bajuszára s azzal meghalt.

„Engem ugyan megbüntete az Isten.” Ezeket a szavakat nem tudtam aztán elfelejteni s szorongó lélekkel vártam, hogy most majd réám kerül a sor. Hiszen az én bűnöm sem volt kisebb egy makulányival sem, mint a Pistié. Az én büntetésem azonban egyre késett. Pedig felkészültem rá, hogy keményen fogadom, ha jön. De nem jött. Lassan már kívánni kezdtem, hogy jöjjön, sujtson le rám, akár végezen is velem, csak ne legyen ez a mindennapos keserves várakozás. Most bezzeg jó lett volna a templom. Hogy együtt imádkozzam a többivel, s velük együtt valljam meg bűnös voltomat. Hogy ének-szóban kérljem az Istent, hogy bocsássa meg az enyimeknek az én sok számos vétkem. Hogy megnyissam a lelkem a tiszteletes úr előtt s halljam akár korholó szavát is, amely azonban rágazított volna arra az útra is, ahol a lelkem nyugalmát visszaszerezhetem. Hiába mentem már az erdőbe, hiába mondogattam a családomnak, hogy az az Isten igazi temploma, hiába tudtam, hogy Isten mindenütt jelen van, nem csak a neki épített házban, — ez most az én nagy, szükségemben mind nem segített rajtam.

Dolgaim egyébként szép rendben folytak. Lépe-sedtem, gyarapodtam, legfeljebb, hogy szegény nagy-anyaként ment mindjobban össze. Évről-évre kevesebbet láttam belőle. Ugy fogyott, mint a gyertyaszál. A gyermekeket azért még felnevelte. Kicsi Júlia ment férjhez először, aztán Annus is, a te anyád. András bátyád már azelőtt elvégezte a kollégyomot s elment segédjegyzőnek a szomszéd járásba.

— No anyjuk — mondám nagyanyádnak, mi-kor az utolsó lakodalmas szekér is leszánkázott itt a lejtőn, a fiókák kirepültek, most már a mi időnk következik. Eddig érettük dolgoztunk, ezentúl ma-gunknak fogunk élni szépen, nyugodtan, kényelem-ben.

— Én nem, Ábris — azt mondja nagyanyád.

— Én már csak oda le kívánczodom. A sírba.

— Ne bolondozz, vénasszony — szídtam szegényt tréfálkozva, — nem vagy te még a sírnak való.

Nem is lett volna — az évei számát tekintve. Hiszen alig töltötte még bé szegény a negyvenötöt.

— Mi az neked, az az ötven esztendő — ugrat-tam, hogy egy kicsit megmozgassam, mert tudtam, hogy az asszonynép azért ugyan meg nem igazít, ha kevesebbnek mondjuk, mint amennyi valójában, de mondjál csak egyetlen évvel többet, s menten neked ugrik, — de az én anyjukomat immár nem fogta a tréfa.

— Bizony, hogy száz esztendő is vagyok én — sírta, — mert, hogy kétszer annyinak számít minden esztendő, amit Isten nélkül tölt el az ember.

— No, csak no, — ijedtem meg én erre, mert, hogy újabban sohasem panaszkodott a templom miatt. — Már hogy éltél volna te Isten nélkül?! Ugyan jámbor, imádkozó asszony voltál egész életedben. Akárhogy megbizonyítom magam is.

De csak nem tudtam megnyugtatni.

— Mind szófia beszéd az — hajtogatta sze-gény. — Mert ha valaki semmiképen sem tudna el-jutni az Isten szent házába, azt megbocsátja az Isten. De annak, aki elmehetne s mégsem megy, min-den mulasztását róvásra teszik a mennyországban s reáaggatják a lelkire. Attól görnyedtem meg én is oly igen. Túl sok rövott botot kell cipelnem a lel-kemen.

Hát azok a rövott botok aztán, úgy látszik, egyre szaporodtak s mind súlyosabbá lettek, mert egyszer csak egészen meggörnyesztették az öregasszonyt, ágy-nak dőlt tőle.

Nem is kelt fel belőle többet a maga lábán. Egy szép októberi napon — éppen ezt a kertkaput eskábáltam, ládd-e, — csak hallom, hogy nagy han-gon kiált az asszony. Lecsapom a fejszét, rohanok be a házba, hát ott ül nagyanyád az ágyban s úgy kiált, hogy a szeme fénylik belé, mint a kárbun-kulus.

— Én nem vagyok a Pisti tinaja! — hajtogatta egyre.

Csititgattam, símogattam, kendőt terítettem a vál-lára, hogy meg ne fázzék, mert már foga kezdett lenni az ősznek.

— Hogy volnál, lelkem. — Vigasztaltam. — Persze, hogy, nem vagy a Pisti tinaja. Hogy is jut eszedbe efféle?

Attól féltem, elvesztette szegény az eszét. Pedig dehogy vesztette el. Tudta jól, hogy mit beszél, mert azt mondja, hogy:

— Keresztýén asszony vagyok én, Sütő Ábris. Az is voltam én egész életemben. Én nem akarok az erdőben kerülni a földbe, mint a Pisti tinaja. Engem oda temetessen kend a temetőbe, apám, anyám mellé s szóljon a harang, amikor visznek.

Megígértem neki, hogy oda fogom temettetni. Hogyne ígértem volna meg. Oda is temettettem sze-gényt — harmadnapra. Pedig nem volt könnyű me-galázni magamat, visszakérezkedni oda, ahonnan olyan kevélyen jöttem el valamikor. De megtettem. Ennyivel legalább tartoztam neki. Máig is vádol a lelkiismeret, hogy talán én voltam az oka korai halálának. Mert, hogy templomba nem mehetett s Isten rövott botjai idő előtt a sírba görnyesztették. Azóta is félek, ne-hogy más is így járjon — én miattam. Mert abban a rövásban lehet valami. Én is nagyon érzem a lel-kemen a reánehezédő, rövott botok súlyát. Pedig azóta gyakrabban járom a templomot. Alapítványt is tettem az anyjukom nevére s az új harangot jóformán én vásároltam. Mégis. Igen sokat mulasztottam a mult-ban s az most mind, botra róva nehézkedik a lel-kemen. Hát azért kérdeztem, te leányka, hogy nem hiányzik-e neked a templom. Mert nem szeretném, hogy a te mulasztásaid is, úgy megszorodjanak, mint az enyéme. Vagy a szegény nagyanyádé.

Elhallgatott nagyapó. A pipája már rég kihűlt, most gyufát vett elő s ismét reágyujtott. A fellob-banó fényben Erzsike úgy látta, hogy valami csil-log a nagyapó szemealján. Ámbár lehet, hogy csak égi nedű cseppent az arcára valamelyik fáról. Már akárhogy is volt, de az az egy biztos, hogy Erzsike a saját szemén érezte az előtörő könnyeket. Nem is szégyelte, le se förölte őket. Inkább odahajtotta könnyben úszó arcát nagyapó kérges tenyerébe s úgy, mondotta neki sírásbacsukló hangon:

— Nagyapó, vigyen le engem vasárnap a temp-lomba.

— Lemegyünk, lelkem.

(U. É. XXI. 7.)

Szent-Iványi Sándor.